Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע ציטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין
בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס
ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין:
פעסט
אלט-גאססע נו' 1,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע
פעסטער ציטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייאמאל וואָכענטליך
מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג.
אונד קאָסטעט
פיר עסטרייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 " " "
פיערטעליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר.
האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.
פיערטעליאהר 2 " " 75 " " "

Nr. 132, ניינטער יאהרגאנג — פעסט, מיטטוואָך א כסליו ה.ת'ר'ל'ח — Pest, den 7. November 1877.

דער קריעג.

פלעווגא איזט פאָן דען רוססען שאָן פאָללשטענדיג אומרינגט אונד געגצליך איינגעשלאָססען. — דיא רוססען זינד בערייטס וועסטליך פאָן גארני-דובניק געגען ווראצא, זידליך פאָן לוקאָוויצא געגען אָרהאניע אונד געגען זאָפיא, אָסטליך נאָך טעטעווען אונד נאָך וויטער פאָרגעדרונגען. — אין אזיען שטעהען דיא רוססען שאָן פאָר ערצערום — אונד באלד ווערדען אייך דיא שלאכטען פאָר זאָפיא אונד פאָר ערצערום בעגיננען!

זאָ לויטען דיא זייט פאָרגעסטערן היער איינגעטראָפפענען רוססישען אמטליכען דעפעשען, אונד וויר מיססען דענזעלבען גלויבען שענקען, ווייל איהנען ניכט פאָן קאָנסטאנטינאָפעל אוים ווידערשפראָכען ווירד. אויסערדעם הייסט עס נאָך, דאס יעטצט דיא סערבען דורך דיא טירקישען ניעדערלאגען ווידער מוטה בעקאָממען אונד עבענפאללס געגען זאָפיא פאָררוקען וואָללען, אום דען דאָרטיגען טירקען אין דען ריקען צו קאָממען. — דער געוועזענע טירקישע אָבער-קאָממאנדאנט מעהעמעד אלי פאשא ווארדע נון יעטצט מיט איינער גראָססען טירקישען ארמעע נאָך זאָפיא געשיקט, אום פאָן דאָרט אוים דעם שעפקעט פאשא אין אָרהאניע ענטגעגענציקאָממען, אונד זאָ מיט פערייניגטען קרעפטען דאס וויטערע פאָרדרינגען דער רוססען צו פערהינדערן. דיא קאָזאקען שטרייפען יעטצט אין דער געגענד צווישען גאָרני-דובניק אונד ווראצא הערום, אום צו רויבען אונד צו פלינדערן. אויף דעם וועגע צווישען גאָרני-דובניק אונד ווראצא האבען דיא קאָזאקען אם 2-טען נאָוועמבער 100 טירקישע וואגען אונד פיעל פיעהד ערבאָבערט. —

איבער דיא פאָרגענגע פאָר ערצערום אין אזיען מעלדעטע איינע פעטערסבורגער דעפעשע פאָם 5-טען נאָוועמבער פאָלגענדעס: ביי האסאנקאלעה ווארדען 1 פאשא אונד געגען 120 סאָלדאטען געפאנגען. דיא רוססען בעערדיגטען דאָרט אין דען לעטצטען טאגען 500 טירקישע טאָדטע אונד ערבאָבערטען פיעלע געוועהרע אונד פיעל פולווער. דיא פעסטונג קארס איזט פאָן דען רוססען ענג אומשלאָססען. דיא בעלאגערונגס-קאנאָנען זינד בערייטס פאָר קארס ערריכטעט אונד דאס באָמבארדירען דירפטע באָלד פאָרט.

געסטערן אבענד איזט היער איינע פעטערסבורגער פריוואט-דעפעשע מיט פאָלגענדער מעלדונג איינגעטראָפפען:

ביי דעווע-באָיאן (פאָר ערצערום) האט איין העפטיגער רוססישער אנגריפף אויף דיא דאָרטיגען טירקישען שטעללונגען שטאטטגעפונדען. דיא שלאכט-ליניע האטטע איינע לענגע פאָן פיער שטונדען וועגעס. נאָך צעהן-שטינדיגעם, זעהר העפטיגעם קאמפפע ווארדע דאס טירקישע צענטרום דורכבראָכען, וואָרויף דיא טירקען צום ריקצוגע געצוואונגען ווארדען. מוכטהאר פאשא איזט לייכט פערוואונדעט וואָרדען. וויא עס הייסט, בעפינדען זיך שאָן דיא רוססישען קאָזאקען אויך אים זידען פאָן ערצערום, זעכס שטונדען פאָן דער שטאדט ענטפערנט. זייט דעם 15-טען אָקטאָבער איזט דער מוטה דער טירקישען סאָלדאטען אין אזיען גענצליך געבראָכען, זיא קעמפפען ניכט מעהר זאָ הארטנעקיג וויא פריהער, זאָנדערן לאססען זיך לייכט צוריקדרענגען אונד אין דיא פלוכט שלאגען. מוכטהאר פאשא שטעללטע זיך אָפט אן דיא שפיטצע, אום זיינען סאָלדאטען העלדענמוטה אונד טאָדעס-פעראכטונג איינצופלאָססען, אבער אללעס וואר פערגעבענס. דיא סאָלדאטען וויכען אונד וואָללען איהרעם פיהרער ניכט געהאָרכען. (דיעזע רוססישע פריוואט-דעפעשע ווירד וואהרשיינליך פיעל ליגען, וויר מיססען היעריבער ערסט דיא אמטליכען נאכריכטען אבוואַרטען; אבער יעדענפאללס שטעהען יעטצט דיא טירקען אין אזיען ניכט מעהר זאָ גוט.)

דיא רוססען מאכען אלזאָ זאָוואָהל אין אזיען אלס אויך אין איירָאפא בעדייטענדע פאָרטשריטטע. אם 2-טען נאָוועמבער וואָללטען 4000 טירקען אים באלקאן-געבירגע צווישען טוועגדיין אונד בעבראָווא (זיעהע נו' 99) איינען אנגריפף אויף דיא דאָרט פאָרגעדרונגענען רוססען מאכען, זיא ווארדען אבער נאָך דריישטינדיגעם קאמפפע מיט גראָססען פערלוסטען צוריקגעשלאגען. דיא טירקען האטטען פיעל פערוואונדעטע אונד טאָדטע אונד ליעססען געגען 100 לייכען צוריק.

דער רוססישע גענעראל גורקאָ, דער נאָך מיטטע יולי דאס באלקאן-געבירגע איבערשריטטען האט, שפעטער אבער דורך סוליימאן צוריקגעשלאגען ווארדע, וויל יעטצט איין נייעס קונסטשטיק אויספיהרען. ער וויל נעמליך יעטצט פאָן טעטעווען אוים דען טירקען אים שיפקא-פאססע אין דען ריקען קאָממען, אונד דא דיא נייע רוססישע באלקאן-ארמעע שאָן אין טירנאָווא שטעהט, זאָ זאָללען דיא טירקען אים שיפקא-פאססע נאָרדליך פאָן דער נייען רוססישען באלקאן-ארמעע, אונד זידליך פאָן דער ארמעע דעם גענעראלס גורקאָ אנגעגריפפען אונד אין איין זאָגענאננטעס "קרייצפייער" געבראכט ווערדען.

איינע געסטריגע פריוואט-דעפעשע אוים קאָנסטאנטינאָפעל מעלדעטע וואָהל, דאס גענעראל גורקאָ אין דער לעטצטען שלאכט ביי לוקאָווייצא דערארטיג פערוואונדעט ווארדע, דאס ער טאגס דאראויף שטארב; אבער דיעזע מעלדונג איזט אמטליך נאָך ניכט בעשטעטיגט, אונד ווענן אויך שאָן גענעראל גורקאָ געשטאָרבען איזט, זאָ קאנן זיין פלאן דאָך נאָך דורכגעפיהרט ווערדען. וואס האט מאן דאפאָן, דאס דער לעהרער שטירבט, ווענן דאס בוך נאָך לעבט? מיט דעם טאָדע איינעס רוססישען גענעראלס איזט דער טירקיא נאָך וועניג געהאָלפען, דיא טירקען מיססען זיך יעטצט דורך איינען טיכטיגען גענעראל אונד איינע טאפפערע ארמעע זעלבסט העלפען.

זאָפיעל שטעהט פעסט, דאס יעטצט אָסמאן פאשא אין פלעוונא טיכטיג איינגעשלאָססען איזט. זיינע ארמעע איזט נור פיר 6 וואָכען מיט לעבענסמיטטעלן פערזעהען, אונד פיר דיא טירקען אין פלעוונא זינד נור דריי רעטטונגס-וועגע מאָגליך: 1) ענטוועדער געלינגט עס דעם אין זאָפיא אנגעקאָממענען מעהעמעד אלי פאשא דען וועג צווישען זאָפיא אונד פלעוונא ווידער פאָן דען רוססען צו זייבערן אונד פריי צו מאכען, 2) אָדער קאנן זיך אָסמאן פאשא מיט זיינער 60000 מאנן שטארקען ארמעע פאָן פלעוונא געגען זאָפיא דורכשלאגען, 3) אָדער ער ליעפערט דען רוססען פאָר פלעוונא איינע זאָלכע ריעזענבייכע שלאכט, דאס אללע רוססען אונד רומענען אוים פלעוונא אין דיא פלוכט געיאגט ווערדען.

דער לעטצטע דריטטע פאלל ווערע נאָך דער אללערבעסטע אונד אללערגליקליכסטע, אבער דא מיסטען וואונדער פאָם הימטעל געשעהען, אום דיעזען פאלל איינטרעטען צו לאססען — דער ערסטע פאלל איזט עבענפאללס איין זעהר צווייפעלהאפטער: דיא רוססען האבען זיך יעטצט צווישען דאָלני-דובניק אונד לוקאָוויצא זאָ שטארק בעפעסטיגט, דאס מעהעמעד אלי פאשא איינע זעהר בעדייטענדע ארמעע האבען מיסטע, אום פאָן דאָרט דיא רוססען ווידער פערדרענגען צו קאָננען. — אונד נון איזט נור נאָך דער צווייטע פאלל דער וואהרשיינליכע אונד מאָגליכע, דאס נעמליך אָסמאן פאשא דען רוססישען אייזערנען רינג אום פלעוונא דורכברעכען אונד זיך דאנן נאָך זאָפיא דורכשלאגען ווערדע. — איזט ער דאס ניכט מעהר אים שטאנדע, אונד קאָממט איהם פאָן אויסען קיינע הילפע, זאָ ווירד ער זיך נאָך 6 וואָכען, ווענן איהן דיא רוססען אינצווישען ניכט צור איבערגאבע צווינגען, פאָן זעלבסט ערגעבען מיססען. וואס דיא רוססישע מאכט געגען איהן ניכט פערמאָכטע, דאס ווירד דאנן דער הונגער צו שטאנדע בריגגען קאָננען.

יעדענפאללס איזט יעטצט דיא לאגע דער טירקען אין פלעוונא אונד אין ערצערום איינע זעהר ערנסטע, אונד מאן ציטטערט שאָן פאָר דער נאכריכט, דיא באלד איינטרעפפען קאָננטע — דאס נעמליך ערצערום אונד פלעוונא געפאללען זינד!

אונד וואָ בלייבען יעטצט ווידער דיא איבריגען איירָאפעאישען מעכטע? זאָ לאנגע דיא רוססען טיכטיגע שלעגע בעקאָממען האבען, האט עס געהייסען, דאס דיא איבריגען איירָאפעאישען מעכטע דיעזעם טרייבען אויף דעם קריעגס-שויאפלאטצע רוהיג אונד מיט פערגניגען צוזעהען אונד זיך גאר ניכט דריינמישען וואָללען; נון אבער האבען ווידער דיא רוססען דיא אָבער-האנד, דיא ראָללען זינד געוועכסעלט, יעטצט בעקאָממען דיא טירקען שלעגע — אונד דיא אלטע פראגע טויכט פאָן נייעם אויף: ווערדען עס יעטצט דיא איבריגען איירָאפעאישען מעכטע רוהיג צוזעהען, וויא רוסלאנד דיא גאנצע טירקייא צערשטיקעלט, צערפליישט אונד פערשלינגט?

ענגלאנד האט אָפט פערזיכערט, דאס עס איין וויטערעס פאָרדרינגען דער רוססען אין אזיען ניכט דולדען ווערדע, נון שטעהען שאָן דיא רוססען פאָר ערצערום, אונד עס איזט דיא האָכסטע צייט, דאס ענגלאנד זיינע פערזיכערונג האלטען זאָלל. — עהע-פאָרגעסטערן איזט היער וואָהל איינע לאָנדאָנער דעפעשע איינגעטראָפפען מיט דער מעלדונג, דאס זיך נון ענגלאנד ריהרט אונד פאָן זיינער ביזהעריגען אונפארטייליכקייט הערויסטרעטען וויל; אבער ביז הייטע האט נאָך דיעזע מעלדונג קיינע בעשטעטיגונג געפונדען.

אין בולגאריען זינד ווידער דיא רוססען דאראן, דאס באלקאן-געבירגע צו איבערשרייטען, אונד מאן ווירד זיך דאראן ערינגערן, דאס דיא איבריגען איירָאפעאישען מעכטע דאס באלקאן-געבירגע אלס דיא גרענצע בעצייכנעטע, ביז איבער וועלכע הינוים דיא רוססען ניכט פאָרדרינגען דירפען. —

אין דען לעטצטען מאָנאטען האבען דיא טירקען גענוגענד בעוויעזען, דאס זיא לעבענס-פעהיג זינד, אונד דאס זיא איהר פאטערלאנד צו פערטהיידיגען פערשטעהען; דיא איבריגען איירָאפעאישען מעכטע זאָללטען דאהער דיא פערניכטונג איינעס זאָלכען לעבענס-פעהיגען פאָלקעס ניכט צולאססען. מאן קאָננטע עס יא לייכט וויססען, דאס אונטער פיעלען הונדערן אויך דער געשיק-

יודען דאס הענגען בלאָס אן איינעם בוימע געשאה. דאס : „תלית אותו על עץ" שיינט וואָהל אויף איינען איינפֿאַכען בוים הינצודייטען.) נאכדעם יעדאָך אן יענער שטעללע אין דער שטאדט, וואָ דיא הינריכטונג שטאטטפֿאנד, קיין בוים פֿאָרהאנדען וואר, מוסטע דירעקט איין גאלגען ערריכטעט ווערדען. וויא עס הייסט : זאָללען נאָך פֿערנערע 9 בולגארען, דיא עבענפֿאללס זאָלך' שווערע פֿערברעכען אויף דעם געוויססען האבען, נעכסטער טאגע הינגעריכטעט ווערדען. אללענפֿאללס זיעהט מאן, דאס דיא רוסישערזייטס ערהאָבענען אנקלאגען, אלס ווירדע דיא טירקישע רעגיערונג דיא בולגארען מאססענווייזע הינריכטען לאססען, איינע שמעהליכע פֿערליימדונג איזט. דאָרט וואָ איין אָרדענטליכעס קריעגס-געריכט אורטהיילט; דאָרט, וואָ דער סולטאן זיך זעלבסט דיא מיהע נימטט, דען פֿערברעכער צו איינער „בעססערונג" צו בעוועגען, אום דענזעלבען „בעגנאדיגען" צו קאָננען, קאנן וואָהל פֿאָן אונגערעכטען הינריכטונגען קיינע רעדע זיין. זאָנדערבאר איזט פֿאָלגענדע בעמערקונג איינעם טירקענפֿיינדליכען בלאטטעס אין וויען. דיעזעס זאגט : „דא דיא בולגארען כריסטען זינד, זאָ דירפֿטע דיא טירקישע רעגיערונג קיינען דערזעלבען הינריכטען לאססען אָהנע איינוויללינגונג דער פֿרעמדען געזאנדטען!" — דאס איזט אָפֿפֿענבאר איינע לעכערליכע אונד באָזוויללינגע פֿאָדערונג. עס איזט גענוג, דאס דיא טירקייא דיא גלייכבערעכטיגונג אללער קאָנפֿעססיאָנען אויסגעשפּראָכען.

* (נייעס פֿאָרטשריטטס-מיניסטעריאום אין פֿראנקרייך.) איינע זאָעבען איינגעטראָפֿפֿענע אמטליכע דעפּעשע אויס פּאריז בעשטעטיגט, דאס מאק-מאהאָן ענטשלאָססען איזט, זיך נגמעהר מיט איינעם פֿאָרטשריטטס-מיניסטעריאום צו אומגעבען.

דיא הייטע נאכמיטטאגס איינגעטראָפֿפֿענען רוסישען דעפּעשען מעלדען איינען קאמפף פֿאָן 4000 טירקען געגען דיא רוסען, וואָביי דיא טירקען צוריקגעשלאגען וואורדען. דיא רוסען ריקען אויף דער שטראסע צווישען לוקאָווייצא אונד זאָפֿיא ווייטער פֿאָר, אונד נאהמען דען טירקען 100 וואגען אונד פֿיעל פֿיעה וועג.

פֿערלאָזונג
דער 1860-ער לאָזע.

איים דער אם 1. אויגוסט 1877 שטאטטגעפֿונדענען סעריען-ציעהונג דיעזער לאָזע, וועלכע וויר בערייטס אין נומ' 91 מיטטהיילטען, וואורדען אם 2-טען נאָוועמבער פֿאָלגענדע געווינן-נומערן געצאָגען, אונד צוואר : פֿיעל דער הויפּט-טרעפֿפֿער מיט 300000 גולדען אויף ס' 538 נ' 13 ; דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 50000 גולד' אויף ס' 10915 נ' 17 — אונד דער 3-טע טרעפֿפֿער מיט 25000 גולדען אויף ס' 18547 נומ' 15 ; — פֿערנער געוואננען יע 10000 גול. ס' 4658 נ' 20, ס' 9063 נ' 15 ; יע 5000 גולד. ס' 1112 נ' 9, ס' 1119 נ' 10, ס' 3811 נ' 3, ס' 3952 נומ' 18, ס' 4508 נ' 10, ס' 7753 נ' 17, ס' 8161 נ' 14, ס' 12386 נ' 5, ס' 13492 נ' 15, ס' 14526 נ' 10, ס' 16151 נ' 3, ס' 17174 נ' 14, ס' 18082 נ' 2 אונד ס' 8200 נ' 7.

אויף אללע איבריגען פֿערלאָזטען סעריע פֿאַללט דער גערינגסטע געווינן פֿאָן יע 600 גולדען.

געשעפֿטסבעריכט
פּעסטער פּרייזע.

קאָרן 7,25—7,65 גולדען.

גערסטע פּוטטער 7 — 7'40 גולדען. מאלצוואארע 8,50—8,75 גולדען.

האַפֿער 6.40—6.55 גולד.

קוקורוץ 7,65 גול.

ווייצען פער פֿריה-יאהר 10,85—10.90 גולדען.

קוקורוץ פער מאי 7,22½—7'27½ גול.

האַפֿער פער פֿריה-יאהר 7 — 7,05 גולד.

מעהל-פּרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאממט זאק, פֿרייא אב פעסט): נומ' 0 : 23 גולד. 50 קר., נומ' 1 22 גול. 27 קר., נ' 2 : 22 גול. — קר., נ' 3 : 21 גול. 50 קר. נ' 4 : 20 גול. 75 קר., נ' 5 : 19 גול. 80 קר., נ' 6 : 18 גולד. 20 קר., נ' 7 : 16 גול. 20 קר., נ' 8 : 13 גול. 50 קר., נ' 8½ 11 גולד. 40 קר., פֿיינע קלייע 4 גול. 60 קר., גראָבע קלייע 4 גולד. 50 קר.

הילזענפֿריכטע : ערבסען 9 — 13 גולד. — נייע לינזען 9—14 גול. ראָהע הירזע 7 גול. הירזע-בריין 11½—11¾ גולד. גרויער מאָהן 26—27 גולד. בלויער 29—31 גול. גראָסע ווייסע באָהנען 11,25—11,50 גולד. — צווערגעל 12 גול. האנפֿזאמען 11½—12 גול. לייגזאמען 14½—15 גול. מאָהאר-זאמען 8½ גול. וויקען 6 — 6,50 גול. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קליינען 35½—36 גולד. — אלטע-מעטהאָדע 37½ — 38 גול' פער 10000 ליטער-פּערצענט.

אונשליט (חלב) 53½—54½ גול.

צוועטשקען. באָסנישע פֿאס-וואארע 39,30 גול.

צוקער : ראפֿפֿינירטער 51 — 54 גול.

ריבאָל ראפּפּעלט-ראפֿפֿינירטעס 50 גול. פער 100 קילאָגראמם. —

פּעטראָלעאום 21¾—22½ גולד.

שאַפֿפֿעללע. פֿאָריגע וואָכע וואורדען 20000 שטיק פֿערשיעדענער סאָרטען פֿערקויפֿט אונד צוואר : דייטשוואָללינע לייכטע 1.40—1,80 גולד. שווערע 2—2,80 גולד. פער פּאאר. סערבישע אונד טירקישע לייכטע 105—115 גול. שווערע 120 — 135 גולד. באנאטער אונד וואַלאכישע 140—155 גולדען. באָסנישע אונד קראָאטישע 110 — 120 גולד. בולגארישע קאָפּלאקען צו 65 גול. (אללעס פער 102 שטיק.)

לאַממפֿעללע, סערבישע אונד טירקישע צו 95—105 גולד. באטשקער אונד באנאטער קירשנער-וואארע 80—95 גולד. באָסנישע אונד קראָאטישע 75—90 גולדען. דייטשוואָללינע לייכטע 40—50 גולד. שווערע 65—70 גול. (פער 102 שטיק.)

גייס-פֿעללע, סערבישע 150—160 גולד. באנאטער 180—190 גולד. אָפֿפֿענע אונגארישע 185—196 גול. (אללעס פער 102 שטיק.)

קיטצ-פֿעללע, באָסנישע 80 — 85 גולד. קראָאטישע 105—120 גולד.

הייטע, וויר נאָטירען : פער 100 ק' אונגארישע קוה-הייטע 96 — 102 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 105 — 112 גול. קאלב-פֿעללע שטאדט-וואארע אָהנע קאָפּפֿע 2½ – 3 קילאָ 200-205 גולד.- מיט קאָפּפֿען 3—3½ קילאָ 155—160 גול. ראָסהייטע 7½ — 10½ גולד. פער פּאאר.

לעדער, פּפֿונדהייטע 22—25-קילאָ 184—186 גול. איינמאל פֿערזעטצטע טערצען פֿאָן 14—15-קילאָ 182—184 גולד., צווימאל פֿערזעטצטע טערצען 16—18 קילאָ' 180—183 גול. דריימאל פֿערזעטצטע טערצען פֿאָן 19—21 קילאָ 184 — 185 גולד. —

שאַפֿוואָללע, אין פֿאָריגער וואָכע וואורדען פֿערקויפֿט : 100 מעטער-צענטנער פֿעהלערהאפֿטע איינשורען 78—80 גול. 100 מעטער-צטר' פֿיינע געבירגס זאָממער-וואָללען צו 99—101 גולד. 80 מעטער-צטר' מיטטעלהויט-וואָללען 86—87 גולד. 100 מעטער-צטר' פֿאבריקסמעסיג-געוואשענע שור צאקעל- 61—62 גולד. 80 מעטער-צטר' טהייס-צוויישורען אונד זאָממערוואָללען צו 79—80 גול. (אללעס פער 56 ק.)

וויענער פּרייזע.

שפּיריטוס 35 גולד. צו 10000 ליטער-פּערצענט. —

ריבאָל 47½—48 גולדען. פער 100 קילאָ.

רעפּס באנאטער פער נאָוועמבער 18—18½ גול. קאָהל פער דעצעמבער 19—19.50 גול.

ווייצען, פֿערקויפֿט וואורדען 20000 מעטערצטר' פּרייזע באנאטער 79—80-קילאָ' 12.15—12,20 גולד' פער מעטערצטר. —

קאָרן, אונגארישער 68—72-קילאָגראמם 8'40—8'50 גולד' פער מעטער-צטר.

האַפֿער אונגארישער 7,25 — 7.40 גולדען פער מעטער-צענטנער.

גערסטע 8—9.90 גולד.

קוקורוץ פער מעטערצטר. 8,50—8,60 גולד.

קאָרן-מעהל, נ' 1 : 17 — 19 גול., נ' 2, 13½ – 15½ גולדען פער מעטער-צטר.

ווייצען-מעהל, נ' 0 : 26½—27½ גולד., נ' 1, 24½—25½ גול., נ' 2 : 21½—22½ גול. נ' 3 : 19,50—20,50 גולדען אללעס פער מעטער צטר.

הילזענפֿריכטע : לינזען 15—20 גולדען, ערבסען 14 — 17 גולד. באָהנען 12—13 גול. הירזען 9 —9½ גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 3-טען נאָוועמבער 1877.

אָפֿען	18	3	75	85	52
לינץ	59	30	61	45	24
טריעסט	41	11	90	36	81

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער : מאיר ברי"ר רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פֿריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
ווייצען נייער באנאטער	—	—.——.—
" "	75	10.20—10.30
" "	76	10 40—10 55
" "	77	10.65—10.80
" "	78	10.95—11.05
" "	79	11.15 -11.25
" "	80	11.30—11 40
" טהייס	—.	—.——.—
" "	75	10.60—10 75
" "	76	10.85—11 90
" "	77	11.——11 15
" "	78	11.25—11.40
" "	79	11.45 -11.50
" "	80	11.60—11.70
" פעסטער באָדען	—	—.——.—
" "	75	10.25—10 35
" "	76	10 40 -10.50
" "	77	10.55 -10.60
" "	78	10.65 -10.70
" "	79	10.75 -10.90
" "	80	11.95 -11.05
" ווייסענבורגער	—.	—.——.—
" "	75	10.50—10 65
" "	76	10 75—10 80
" "	77	10 90 -11.05
" "	78	11.15—11 30
" "	79	11.35 -11.40

פֿריכטע	קוואליטעט פער העקטאל.	פער 100 קילאגר.
קאָרן	72	7.60—7.40
גערסטע מאלץ	62	8.90—7.90
גערסטע פוטטער	62	7 50—7 30
האַפֿער	41	6.80—6.70
קוקורוץ באנאטער		7.65—7.60
אנדערער	73	7.60 -7.55
הירזע		6.50—6.25

[illegible]		פער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פער אָקטאָבער	—.—
		—.—
	פֿריהיאהר	10.85
קוקורוץ		7.12
גערסטע		—.—
האַפֿער	פֿריה-יאהר	6.60—
"		—.—
רעפּס		—.—

באַללען-מעהל

באַללען-מעהל	קר. פל.
נומער 0	23 25
" 1	22 75
" 2	22 —
" 3	21 50
" 4	20 75
" 5	19 80
" 6	18 20
" 7	16 20
" 8	13 50
" 8½	11 40
שפּיריטוס : אלטע מעטהאָדע [illegible]	36.40
" נייע " [illegible]	33.50

קורז-טאבעללע פֿאָם 3. נאָוועמבער

געלד-קורז

געלד-קורז	פל. קר.
זילבער-אגיא	104 80
דוקאטען	5 64
עסטרייך-אונגארישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראנקס)	9 50
נאפאלעאָנדאָר	9 50
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58 30
20 מארקשטיקע	11 65
פּאפּיער רובעל	1 16

לאָזע.

לאָזע	פל. קר.
1839-ער ראָטהשילד-לאָזע גאנצע	299 —
דעטטא פֿינפֿטעל	299 —
1854-ער 4 פּערצענטיגע שטאאטס-לאָזע	106 25
1860-ער " " גאנצע	110 75
דעטטא " פֿינפֿטעל	120 50
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	134 75
דעטטא " 50 "	134 25
באַנאַ רעגולירונגס-לאָזע	25 —
טירקען-לאָזע	14 50
קרעדיט-לאָזע	161 50
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	28 75
דאָנוי-דאמפּפשיפֿפֿאהרטס-לאָזע	91 50
אינסברוקער לאָזע	17 —
קעגלעוויטש " צו 10 גולדען	12 75
קראקויער " " 20 "	14 50
אָפֿנער " " 40 "	28 75
פּאלפֿי " " 40 "	27 —
רודאלפֿס-לאָזע " 10 "	13 50
סאלם-לאָזע " 40 "	39 75

לאָזע	פל. קר.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	15 —
סט. גענאָיס " " 40 "	29 50
סטאניסלויער " " 20 "	20 50
טריעסטער " " 100 "	120 —
דעטטא " " 50 "	60 —
וואַלדשטיין " " 20 "	22 25
ווינדישגרעצער " " 20 "	28 —
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	79 25
דעטטא צו 50 גולדען	78 50
וויענער לאָזע	91 —

ווערטה-פּאַפּיערע.

ווערטה-פּאַפּיערע	פל. קר.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	79 20
טעמעשוואר-באנאטער	77 50
זיעבענבירגישע	75 50
גאליצישע	85 70
בוקאָווינער	82 —
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	97 75
וויינצעהענט-אבלאָזונגס-אָבליגאציאָנען	76 25
פּפֿאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 אייגהאלב פּערצענט	91 22
דער אונגארישען היפּאָטעקען באנק צו 5 אייגהאלב פּערצענט	79 50
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד אייגהאלב פּערצענט	—.—
דעטטא צו 6 פּערצענט	—.—
דער פּעסטער קאָממערציאל-באנק	89 50

Eigenhültmer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

אום זאָ לייכטער זיינע שטודיען פֿאָרטזעטצע ? ניין!
דאס האט דאס וויענער קולטוס-מיניסטעריאום
ניכט געטהאן, דאפֿיר גאב עס אבער דעם דירעק-
טאָר דער טשערנאָוויטצער אוניווערזיטעט דען
בעפֿעהל, דיעזע שטודענטין זאָפֿאָרט פֿאָן דער
אוניווערזיטעט צו ענטפֿערנען. נון, דיעזע האטטע
וועניגסטענס דיא 100 דוקאטען אין דער טאשע,
מיט דערען הילפֿע זיא עבענפֿאללס נאָך דער
שווייץ רייזטע. דיעזע וויללל ניכט דאָקטאָר דער
מעדיצין, זאָנדערן דאָקטאָר דער פֿילאָזאָפֿיע ווער-
דען, אום דאנן אלס פּראָפֿעססאָרין צו ווירקען. —
דיא דריטטע טאָכטער האט זאָעבען פֿאָן דער
אכטען גימנאזיאל-קלאססע דיא פּריפֿונג עבענ-
פֿאללס מיט גוטעם ערפֿאָלגע אבגעלעגט. יעטצט
ווייס זיא אבער ניכט, וואס זיא אונטערנעהמע. אין
דער עסטערריכ-אונגארישען מאָנארכיע פֿינדעט
זיא אן קיינער אוניווערזיטעט איפֿנאהמע. זיא מיס-
טע נון עבענפֿאללס נאָך דער שווייץ רייזען. ליי-
דער שטעהען דערזעלבען אבער היעצו קיינע 100
דוקאטען צור פֿערפֿיגונג!

* (איין מענשענפֿריינדלי-
כער אויסגלייך.) פֿאָר וועניגען מאָנא-
טען שטארב היער דער אויסעראָרדענטליך רייכע
בירגער שמיד-אונגער. זיינע גליקליכען ערבען אי-
בערגאבען דער שטאדט 15000 גולדען צו וואָהל-
טהעטיגען צוועקען. פֿאָן דיעזער בעדייטענדען
סוממע וואורדען 500 גולדען צו גונסטען דעם „איז-
ראעליטישען וואיזענ-הויזעס“ בעשטיממט. נון גיבט-
עס אבער אין פּעסט צווייא יידישע וואיזענ-הייזער,
נעמליך: דאס געמיינדע-וואיזענ-הויז אונד דאס
וואיזענ-הויז דעם יידישען פֿרויענ-פֿעראיינעס. ביידע
וואיזענ-הייזער מאכטען נון אנשפּרוך אויף דיא
500 גולדען. דיא ערבען זוכטען נון דען שטרייט
דאדורך צו שליכטען, דאס זיא צו דען 500 גולדען
נאָך 300 גולדען צופֿיגטען. זאָ ערהיעלט יעדעס
דער ביידען וואיזענ-הייזער 400 גולדען. נון, דיעזער
אויסגלייך איזט געוויס איין רעכט עדלער, מענ-
שענפֿריינדליכער. — — דיעזער פֿאלל ערא-ינערט
אונס אן איינע גאנץ גלייכע געשיכטע אין דער
וויענער איזראעליטישען געמיינדע. דיעזע האט אין
איהרעם באָרשעט אלל-יעהרליך איינע געוויססע
סוממע פֿיר וויססענשאפֿטליכע צוועקע. — דיעזע
סוממע ווירד אלל-יעהרליך איינעם בעשטיממטען
געלעהרטען צוגעשפּראָכען. נון וואורדע דיעזער
בעטראג פֿאָר איניגען יאהרען דעם העבראישען
געלעהרטען שטערן צוגעשפּראָכען. גליקלי-
כער אָדער אונגליקליכערווייזע עקסיסטירטען אבער
אין וויען צווייא העבראישע געלעהרטע, נאמענס
שטערן. ביידע ערשיענען נון אים איזראעליטישען
געמיינדע זאאלע אונד פֿאָרדערטען דיא אויספֿאָל-

גונג יענעס בעטראגעס, אינדעם יעדער איינצעלנע
ריעף: „כלו שלי“! דאס גאנצע געהאָרט מיר,
דענן איך בין „דער עכטע שטערן“! אויך דא זאה
זיך דיא געמיינדע גענאָטהיגט, צו דעם בערייטס
בעשטיממטען בעטראג נאָך איינע סוממע היניצוי-
פֿינגען. דאס געלד וואורדע נון אונטער ביידע גע-
לעהרטע געטהיילט, אונד דער פֿריעדע וואר הער-
געשטעללט! —

* (פֿיער פֿרויענ-פֿליכטלינגע
אין בוקארעסט.) וויעדער זינד אין בו-
קארעסט פֿיער יידישע פֿרויען איינגעטראָפֿפֿען,
דיא יינגסט אויס בולגאריען דאהין זיך פֿליכטעטען.
וויא דער „נייען פֿרייען פּרעססע“ אויס בוקארעסט
בעריכטעט ווירד, וואורדען אויך דיעזע פֿיער פֿרויען
פֿאָן דען ראָהען בולגארען געשענדעט. דאס איזט
אבער נאָך ניכט אללעס. דאס עמפּאָרענדסטע
היעבייא איזט יעדאָך דיא ארט אונד וויזע, וויא
דיעס געשעהען. דיא בולגארען נאהמען נעמליך
דיא פֿיער מעננער געפֿאנגען אונד באנדען זיא מיט
שטריכען. נון שענדעטען זיא דיא פֿרויען אין גע-
גענוואַרט איהרער מעננער. אלס דיעס בערייטס
געשעהען, דא פֿיעלען זיא וויא דיא ראָהען טהיע-
רע איבער דיא אונגליקליכען מעננער הער אונד
טאָדטעטען דיעזעלבען מיט האקען אונד מיסט-
גאבעלן אין געגענוואַרט דער פֿרויען! — אונד
דיעזע לייטע וויל רוסלאנד פֿאָם טירקישען יאָכע
בעפֿרייען! דא זיעהט מאן: איין רייבער אונטער-
שטיטצט דען אנדערן!

* (דארף איין יודע איינע
קאטהאָלישע קירכע בויען?) מאן
קאָננטע גלויבען, דאס דיעזע פֿראגע עבען יעטצט
אונטער דען ראבבינערן פֿערהאנדעלט וואורדע. אונד
דאָך איזט דעם ניכט זאָ. דיעזע פֿראגע וואורדע
עבען אין קאטהאָלישען קרייזען איפֿגעוואָרפֿען אונד
מיט „ניין“ בעאנטוואָרטעט. דער זאכפֿערהאלט
איזט פֿאָלגענדער: אין פֿעלעדי-האזא וואָללטע מאן
איינע קאטהאָלישע קירכע בויען. עס וואורדע איין
קאָנקורז אויסגעשריעבען פֿיר דיא אנפֿערטיגונג
פֿאָן בייא-פּלענען. ענדליך וואורדע דאריבער אב-
געשטיממט, וועלכער דער איינגעזאנדטען בייא-
פּלענע דער בעסטע זייא. איינער דיעזער בייא-
פּלענע וואר אין דער טהאט זאָ געלונגען, דאס
פֿאסט אללע שטיממען פֿיר דענזעלבען זיך אויס-
שפּראכען. אלליין דאס קאָמישע פֿאָלגטע ערסט.
עס שטעללטע זיך נעמליך הערויס, דאס דער
בייא-מייסטער, דער דיעזען טרעפֿפֿליכען פּלאן
איינגעזענדעט, איין יודע זייא. נון האבען דיא
קאטהאָליקען אין פֿעלעדי-האזא אויסגעשפּראָכען,
דאס עס מיט איהרעם רעליגיאָזען געוויססען אונ-

פֿעראיינבאר זייא, איהרע קירכע פֿאָן איינעם יידי-
שען בויא-מייסטער ערבויען צו לאססען אָדער
אויך נור איינען פּלאן אנצונעהמען, דער פֿאָן איי-
נעם יידישען בויא-מייסטער העררירט.
ריכטיג וואורדע דער טרעפֿפֿליכע בויא-פּלאן איינ-
שטיממיג פֿערוואָרפֿען, אונד איין אנדערער פּלאן
אנגענאָממען, דער פֿאָן איינעם קאטהאָלישען
בויא-מייסטער ענטוואָרפֿען וואורדע. וויא בעריכ-
טעט ווירד, האט דער יידישע בויא-מייסטער בייא
זיינעם אָרטס-ראבבינער פֿאָרערסט אנגעפֿראגט:
אָב עס איינעם יודען געשטאטטעט זייא,
דען בויא איינער קאטהאָלישען קירכע
אויסצופֿיהרען אונד צו דיעזעם צוועקע איי-
נען בויא-פּלאן צו ענטווערפֿען? דער ראבבינער
אייסערטע זיך דאהין, דאס איין וואהרהאפֿטער יודע
פֿאָן זאָ עטוואס זיך געוויס נאָך מאָגליכקייט פֿערנע
האלטען זאָללטע. טראָטץ דיעזער אבמאהנענדען
אייסערונג דעם ראבבינערס ליעס זיך דער יידישע
בויא-מייסטער דעננאָך פֿערלייטען, איינען בויא-
פּלאן איינצוזענדען. נון מיסטע ער ערפֿאהרען, דאס
דיא קאטהאָליקען זעלבסט זיינען פּלאן בעזייטיגט
האבען. דער ראבבינער האטטע איהן אלזאָ פֿאָן
דער בעטהייליגונג אן דעם בויא איינער קאטהאָ-
לישען קירכע ניכט אבהאלטען קאָננען, דאפֿיר
וואורדע ער אבער פֿאָן דיעזעם „אונייידישען שריט-
טע“ דורך דיא קאטהאָליקען זעלבסט אבגעהאל-
טען. איבריגענס שיינט אונס אין דער אייסערונג
דער קאטהאָליקען צו פֿעלעדי-האזא מעהר יודענ-
האס אלס רעליגיאָזע געזיננונג צו ליעגען. בעקאננט-
ליך איזט נאָך ניע אין קאטהאָלישען קרייזען דער
געדאנקע איפֿגעטויכט, דאס עס איינעם קאטהאָ-
לישען בויא-מייסטער ניכט ערלויבט ווערע, איינען
סינאגאָגענ-בויא אויסצופֿיהרען. וועגן דעם אבער
אלזאָ איזט, ווארום וואָללען זיא דאנן ניכט אויך
ערלויבען, דאס איין יידישער בויא-מייסטער דען
בויא איינער קאטהאָלישען קירכע אויספֿיהרע? —
געוויס נור אויס יודענ-האס! זיא וואָללען נעמליך
ניכט, דאס בייא דיעזעם בויע אויך איין יודע עט-
וואס פֿערדיענע, אונד דא קאָממען זיא מיט איה-
רער בעהויפּטונג, דאס דער בייא דער קאטהאָלי-
שען קירכע דורך איינען יודען מיט איהרער רע-
ליגיאָזען איבערצייגונג אונפֿעראיינבאר זייא! זאָ-
באלד מאן עטוואס איבלעס טהון וויל, זוכט מאן
דיעס דורך דיא „רעליגיאָן“ צו בעשאָניגען!

* (גענעראל קלאפּקא אין
קאָנסטאנטינאָפּעל.) אויס קאָנסטאנ-
טינאָפּעל ווירד פֿאָם 5. דיעזעס פֿאָלגענדעס בעריכ-
טעט: דער בעריהמטע אונגארישע גענעראל קלאפּ-
קא פֿערוויילט וויעדער היער. אָבגלייך דערזעלבע
זייט איניגען טאגען קרענקליך איזט, ווירד ער דאָך

זאלמע מאר“ אין פֿערגעססענהייט געקאָממען אונד ער דא-
פֿיר דען מינדער לעבערליכען נאמען „מענגיסט“ ערהיעלט.
דא נון דער זאָנדערבארע מענש מיט דיעזער בענעננונג זיך
צופֿריעדען גאב, וואָללען אויך וויר איהן אים לויפֿע
דיעזער ערצעהלונג בלאָס „זאלמע מענגיסט“ נעננען, נאכדעם
מאן ויינען ווירקליכען נאמען אין דער געמיינדע ניכט מעהר
רעכט קאננטע.

זאלמע מענגיסט וואר איין קליינעס מענגליין מיט
זעהר רונצליגעם געזיכטע. דיעזע רונצעלן וואַרען אום זאָ
זיכטבארער, אלס דער מאנן דאס אונגליק האטטע, קיינען
בארט צו בעקאָממען, וויא זעהר ער אלס פֿראָממער יודע
זיך איינען זאָלכען אויך געווינשט העטטע. אין זיינער בע-
שיידענהייט פּפֿלעגט זאלמע מענגיסט זיך אָפֿט זעלבסט צו
זאגען: „ווערע איך קיין זאָלך געוואלטיגער עם הארץ, דא
ווירדע מיר געוויס אויך איין בארט וואכסען. איך האבע
נאָך קיינען „למדן“ געזעהען, דער קיינען שאָנען בארט
העטטע. וואהרליך, זאָ איין „בן תורה“ מיט איינעם גראָסען,
העררליכען בארטע, פֿלאָסט מיר אימטער איינען טיעפֿען
רעשפּעקט איין. אונזערע תורה זאגט: דער מענש וואורדע
נאָך דער געשטאלט גאָטטעס (צלם אלקים) געשאַפֿפֿען.
נון שיינט מיר דיא געשטאלט איינעס מאננעס ערסט דורך
דען בארט אלס איינע שאָנע, פֿאָללענדעטע. — דיעזע
זאָרגען אום דען פֿעהלענדען בארט מאָגען דאצו בייגע-
טראגען האבען, דאס זאלמע מענגיסט זאָ שטיללשווייגענד
אונד זאָ צוריקגעצאָגען לעבטע. יעטצט, אין דיעזעם איי-
גענבליקע נאהם יעדאָך דאס געשיק דעם אונגליקליכען,
קוים 22-יעהריגען מענדל גבור זיין גאנצעס דענקען איין.
מענדל גבור וואָהנטע נעמליך בייא איהם אין איינעם

העללען ווינקעל דעס באָדענס. ער איילטע דאהער, דא
מענדל גבור אנשטאטט ערסט פֿרייטאג נאכמיטטאגס —
דורך דאס איינגרייפֿען דעס שאנדאַרמ׳ס שאָן יעטצט אין
דיא קהלה צוריקקעהרען מוסטע, אויף דען באָדען הינויף,
אום יענען ווינקעל וויבער אויפֿצורייסען, וואָ מענדל גבור
זיינע „זיעבען זאכען“ שטעהען האטטע.

וויילל מאן דיא זאכע עהרליך נעהמען, זאָ האטטע
דיא בעהאָרדע געזעצליך געהאנדעלט, וועגן זיא דעם
מענדל גבור קיינען הוזיר-שיין אויספֿאָלגטע. דאס הוזירען
וואר נור דען „גרייזען“ אונד „קראנקען“ געשטאטטעט.
איין „גרייז“ וואר דער 22-יעהריגע מענדל גבור געוויס
ניכט. אבער ער וואר אויך ניכט „קראנק“, מינדעסטענס
וואר דערזעלבע ניכט „פֿאָרשריפֿטסמעסיג“ קראנק. דאס
מוסטע זיך יעדער זאגען, דער דא דיא געוואלטיגע, ברייט-
שולטעריגע געשטאלט דעס מענדל גבור צווישען דעם
וואכטמייסטער אונד יאַנקעלע קלעזמער איינהערשרייטען
זאה. וויא געזאגט, קאָרפּערליך קראנק וואר מענדל ניכט,
אָבגלייך ער יעטצט מיט טיעף געבייגטעם נאקען אונד
זעהר בעטריבטעם געזיכטס-אויסדרוקע אין אללען קרייזען
איין געפֿיהל דעס מיטליידס ערוועגטע. שוואך וואר ער עבענ-
פֿאללס ניכט, זיין נאמע „גבור“ (דער שטארקע) צייגטע יא
שאָן צור גענוגע דאס געגענטהייל. שאָן אים אלטער פֿאָן
16 יאהרען וואר ער בייא איינער גראָסען בויערנ-שלעגע-
רייא צוגעגען. ער שפּראנג אין דיא מיטטע דעס ראָהען
געווינדעלס, ערגריפֿ דען שטערקסטען אונד געפֿעהרליכסטען
בויערנ-יונגען, צאָג איהן איבער דען יידישען פֿיש-פּלאטץ
אונד דורכפּריגעלטע איהן מיט זיינען געוואלטיגען ארמען
זאָ טיכטיג, דאס דיעזער פֿאסט טאָדט געבליעבען.

זייט יענעם טאגע ערהיעלט מענדל דען ביינאמען
„גבור“. אלליין דיא קהלה פֿירכטעטע, דורך דיא אויסער-
אָרדענטליכע שטערקע מענדלס איינסט אין איין געפֿעהר-
ליך „בלבול“ פֿערוויקעלט צו ווערדען. — דער ראבבינער
ליעס דאהער דען מענדל רופֿען, אום איהם איינען אויס-
פֿוצער דאריבער צו ערטהיילען, דאס ער איינען „גוי“ זאָ
יעממערליך דורכגעפּריגעלט. אלס דער קליינע, אלטערס-
שוואכע ראבבינער יעדאָך דיעזען ריעזענהאַפֿטען מענדל
פֿאָר זיך שטעהען זאה, דא שטארב איהם דאס וואָרט אויף
דען ליפּפּען. ער דאכטע זיך: דיעזען „גבור“ דארף איך
ניכט רייצען; ער קאנן זיך יא נעגען מיך פֿערגעססען. —
אלליין מענדל גבור האטטע טראָטץ זיינער קאָרפּערליכען
שטערקע איינע ווייכע זעעלע, דיא פֿיר אללעס גוטע זעהר
עמפּפֿענגליך וואר. דער גרייזע ראבבינער שפּראך דאהער
מיט דעם יונגען מאננע זעהר שאָנענד איבער יענען פֿאָר-
פֿאלל מיט דעם דורכגעפּריגעלטען בויערנ-יונגען אונד ערזוכ-
טע איהן: דיעס ניכט מעהר צו טהון, דא היעדורך ניכט
בלאָס ער, זאָנדערן אויך דיא גאנצע קהלה לייכט אין
מאלאָהר קאָממען קאָננע. מענדל בייגטע זיך מיט פֿראָמ-
מעם זיננע אונטער דעם וואָרטע דעם קליינען, אלטערס-
שוואכען ראבבינערס אונד פֿערשפּראך, קינפֿטיגהין אין
קיינע שלעגערייא זיך איינצולאססען.

אלס נון דער ראבבינער זאגטע: ער מאָגע איהם
היעריבער דאָך דיא האנד געבען, דא ערהאָב זיך מענדל,
לעגטע זיינע געוואלטיגע ריעזענ-האנד אין דיא קליינע,
מאגערע האנד דעס ראבבינערס אונד זאגטע מיט פֿייער-
ליכער שטיממע: „גוט! היער מיינע האנד!“.

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

טעסטע האזע ערליעגען מוס, אונד דאס ענדליך דאס גראָסע רוסלאנד נאָך אנשטרענגונג אלל זיינער פֿיעלען קרעפֿטע — דער קליינען טאפּפֿערן טירקייא בייקאָממען ווירד! וואהרליך, ווענן אויך הייטע פלעוונא אונד ערצערום פֿאללען, זאָ מיססען דאָך זעלבסט דיא רוסען געשטעהען, דאס אָסמאן אונד מוקטהאר פאשא גראָסע העלדען וואַרען, אונד דאס איהנען דיעזע העלדען ביז יעטצט גענוג צו טהון אונד צו שאפֿפֿען געגעבען האבען!

צום שלוסע בלייבט נאָך דיא פֿראגע: וואס דאנן? וואס ווירד דאנן געשעהען, ווענן פלעוונא אונד ערצערום שאָן פֿאללען? אין אזיען העטטען וואָהל דיא טירקען קיינע בעדייטענדע ארמעע מעהר, אבער פֿאָן ערצערום נאָך קאָנסטאנטינאָפעל איזט נאָך איין וועג פֿאָן 150 מייליען, אונד פֿאָר קאָנסטאנטינאָפעל ליעגט נאָך איינע זעהר בעדייטענדע מעער-ענגע, וועסהאלב אויך פֿאָן דיעזער זייטע איין איינריקען דער רוסען אין קאָנסטאנטינאָפעל ניכט צו בעפֿירכטען איזט. — אין בולגאריען העטטען וואָהל דיא רוסען דורך דען פֿאלל פֿאָן פלעוונא יעדעס הינדערניס אים וועסטען בעזייטיגט; אבער דאפֿיר שטינדע נאָך אים אָסטען, אים גראָסען פֿעסטונגס-פֿיערעק, שומלא, ווארנא, רוסטשוק אונד סיליסטריא, דיא הויפּט טירקישע ארמעע אונטער סוליימאן פאשא! היער אים אָסטען בייא רוסטשוק העטטע יא גלייך אנפֿאנגס דער אייגענטליכע קריעגס-שויפּלאטץ זיין זאָללען, ווענן ניכט פלאָטצליך אָסמאן פאשא אים וועסטען בייא פלעוונא מיט איינער זאָ גראָסען מאכט אויפֿגעטרעטען וועהרע. — נון, ווענן יעטצט אָסמאן פאשא אים וועסטען פֿאללט, דאנן שטעהען דיא רוסען נאָך אימממער דאָרט, וואָ זיא צו אנפֿאנג דעם קריעגעס שטעהען וואָללטען, נעמליך געגענאיבער דעם גראָסען טירקישען פֿעסטונגס-פֿיערעק. זאָ לאנגע דיא רוסען ניכט דיא העררען דיעזעס פֿעסטונגס-פֿיערעקעס זינד, זאָ לאנגע זינד זיא אויך ניכט דיא העררען פֿאָן בולגאריען, זעלבסט ווענן זיא שאָן זידליך ביז קאָנסטאנטינאָפעל פֿאָררוקען.

עס איזט וואָהל וואהר, דאס אין לעטצטערער צייט דיא טירקישען ארמעען בעדייטענד פֿערמינדערט וואורדען, אונד ווענן זיך אויך דיא גראָסע טירקישע ארמעע אין פלעוונא ערגעבען זאָללטע, דאנן קאָננטע מאן אננעהמען, דאס דיא טירקייא מיט דען ביזהעריגען פֿערלוסטען וועניגסטענס אום 100000 מאנן וועניגער סאָלדאטען האט; אבער דער קריעג קאָננטע נאָך אימממער אין דיא לענגע געצאָגען ווערדען, אונד עס מיסטען גאר פֿיעלע מאָנאטע פֿערגעהען, ביז דיא רוסען אללע טירקישען ארמעען ניעדערגעוואָרפֿען העטטען.

אונד ערסט דאנן? אונד ערסט אין דיעזעם פֿאללע, ווענן דיא רוסען שאָן גענצליך דיא טירקען בעזיעגט העטטען, דאנן ווערען זיא עבען נאָך ניכט דיא העררען פֿאָן דער טירקייא — וויל עס דיא איבריגען אייראָפּעאישען מעכטע ניכט צולאססען ווירדען! — פֿאָר אויסבּרוך דעם קריעגעס האט דער רוסישע קאיזער דען איבריגען אייראָפּעאישען מעכטען זיין קאיזערליכעס וואָרט געגעבען, דאס ער "נור דיא גאראנטיע פֿיר דיא פֿערבעססערונג דער לאגע דער קאטהאָליכען אין דער טירקייא" ערצווינגען, אבער קיינע טירקישען לענדער עראָבערן וואָללע. נון, מאן גלויבט דיעזעם קאיזערליכען וואָרטע זאָ לאנגע, ביז מאן דען ברוך דעסזעלבען ניכט זיעהט, זאָבאלד אבער דער רוסע ווירקליך איינען טהייל דער טירקייא אין בעזיטץ נעהמען זאָללטע, דאנן ווירד ער עס מיט גאנץ אייראָפּא צו טהון האבען. — רוסלאנד ווירד העכסטענס זאגען קאָננען: "מיינע ארמעען בלייבען זאָ לאנגע אין בולגאריען ביז דיא פֿערבעססערונג דער לאגע דער דאָרטיגען קאטהאָליקען געניגענד גאראנטירט איזט!" — אבער אויך אין דיעזעם פֿאללע ווירדען שאָן דיא איבריגען אייראָפּעאישען מעכטע דאפֿיר זאָרגען, דאס דיא רוסען ניכט פֿיר עוויגע צייטען אין בולגאריען בלייבען. —

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דרייא יידישע מעדכען אלס שטודענטינגען.) דער "נייען פֿרייען פרעססע" ווירד פֿאָלגענדעס בעריכטעט: איינעם יודען אין טשערנאָוויטץ, דער פֿריהער איין "חסיד" וואר, פֿיעל דער געדאנקע איין, זיינע דרייא טאָכטער שטודירען צו לאססען. דיא מעדכען האטטען איין אויסעראָרדענטליכעס טאלענט אונד וואַרען אונגעמיין פֿלייסיג. דיא עלטעסטע לעגטע דיא פריפֿונג פֿאָן דער אכטען קלאססע דעם גימנאזיאומס מיט זעהר גוטעם ערפֿאָלגע אב. זיא ליעס זיך זאָדאנן אן דער אוניווערזיטעט איינשרייבען. זיא וואָללטע מעדיצין שטודירען. דא מאן איהר יעדאָך אין טשערנאָוויטץ אן דער אוניווערזיטעט שוויעריגקייטען מאכטע, זאָ גינג זיא נאָך דער שווייץ, וואָ אויך פֿרויען צום שטודיאום דער מעדיצין צוגעלאססען ווערדען. דיא עלטערן אונד פֿערוואנדטען מאכטען דיא גראָסטען אנשטרענגונגען, אום דעם מעדכען דיא נאָטהיגען געלד-מיטטעל צור פֿאָרטזעטצונג איהרער שטודיען צו ביעטען. אללייִן ענדליך וואורדען דיא פֿערוואנדטען מידע, וויטערע אונטערשטיטצונגען צו ביעטען. דער פֿאטער, דער אינצווישען ארם וואורדע, גינג נאָך וויען וואָהנען, אין דער האָפֿפֿנונג, זיך דאָרט לייכטער ערהאלטען צו קאָננען, אלס אין דעם קליינען טשערנאָוויטץ. דא קאם אויך דאס שטודירענדע מעדכען פֿאָן דער שווייצער אוניווערזיטעט בערן נאָך וויען. זיא ליעס זיך אלס "אויסעראָרדענטליכע האָרערין" אן דער אוניווערזיטעט איינשרייבען, דא מאן זיא אלס "אָרדענטליכע האָרערין" ניכט אויפֿנעהמען וואָללטע. עס לאג אויף דער האנד, דאס זיא אלס "אויסעראָרדענטליכע האָרערין" קיינע האָפֿפֿנונג האטטע, אן דער וויענער אוניווערזיטעט יע איין דאָקטאָר-דיפּלאָם צו ערהאלטען. זיא דאכטע זיך יעדאָך: איך ווערדע היער מיינע שטודיען בעענדען אונד דאנן ווידער נאָך דער שווייץ רייזען, אום מיר דאָרט איין דאָקטאָר-דיפּלאָם צו פֿערשאפֿפֿען. דאס מעדכען פֿערווענדעטע יעדע פֿרייע שטונדע דאצו, דורך פּריוואט-אונטערריכט עטוואס צו פֿערדיענען, אום איהרען ארמען פֿאטער צו אונטערשטיטצען. פלאָטצליך פֿיעל עס דעם דירעקטאָר דער אוניווערזיטעט איין, איינע פֿערפֿיגונג צו פֿעראָפֿפֿענטליכען, דאס נונמעהר פֿרויען-צימממער ניכט איינמאל אלס "אויסעראָרדענטליכע האָרערינגען" אן דער וויענער אוניווערזיטעט געדולדעט ווערדען דירפֿען. זעהר פֿיעלע איינפֿלוסרייכע לייטע פֿערוואנדטען זיך ביים דירעקטאָר דער אוניווערזיטעט פֿיר דיעזעס פֿיעל געפּלאגטע מעדכען. דאָך אללעס בליעב אָהנע ערפֿאָלג. נון זאה זיך דאס ארמע מעדכען גענאָטהיגט, איהרען ארמען פֿאטער אין וויען צוריקצולאססען אונד ווידער נאָך דער שווייץ צו געהען, אום אונטער אונזעגליכען שוויעריגקייטען איהר ציעל צו עררייכען. זאָ וויט דיא געשיכטע דער עלטעסטען טאָכטער. דיא צווייטע טאָכטער האט עבענפֿאללס איהרע גימנאזיאל-שטודיען אין טשערנאָוויטץ בעענדעט. זיא ליעס זיך אן דער דאָרטיגען אוניווערזיטעט איינשרייבען, וואָ זעלבע אויך מיט אללער בערייטוויליגקייט אויפֿגענאָממען וואורדע. אונגליקליכערווייזע האט דיא אוניווערזיטעט איינע וויססענשאפֿטליכע פֿראגע אויסגעשריעבען מיט דער בעשטיממונג, דאס ווער דיעזע פֿראגע אם בעסטען לאָזט, 100 דוקאטען אלס בעלאָהנונג ערהאלט. דאס מעדכען זאנדטע איינע לאָזונג איין אונד געוואנן דיא 100 דוקאטען. דיא צייטונגען בעריכטעטען דיעס עראייגניס נאטירליך אין דער אויפֿפֿאללענדסטען ווייזע. דאס וויענער קולטוס-מיניסטעריאום ערפֿוהר אין דיעזער ווייזע עבענפֿאללס פֿאָן דער אויסגעצייכנעטען יידישען שטודענטין אין טשערנאָוויטץ. אונד וואס טהאט דאס קולטוס-מיניסטעריאום? האט עס עטוואַ פֿיר דאס טאלענטפֿאָללע מעדכען איינע רייכע אונטערשטיטצונג בעשטיממט, דאמיט עס

פֿאָלליעטאָן.

מענדל גבור.

(2-טע פֿאָרטזעטצונג.)

"דוא נארר! דוא דוממער מענש! (זאגטע ר' אבעלע) וואס מאכסט דוא דא פֿיר איין טרויעריגעס געזיכט, אלס וועהרען דיינעם ווייבע דיא "וויערען גורקען" פֿערדאָרבען! ווייסט דוא דען ניכט, דאס עס אימממער זאָ אנפֿאנגט. עס איזט דיעס איין נייער שאנדארם אונד פֿערשטעהט "זיינע זאכע" נאָך ניכט. עס ווערדען קיינע פֿיער וואָכען פֿערגעהען, אונד דא ווירד ער זיך דענקען: "איך ווייס ניכט, ווארום עס מיינעם פֿאָרגענגער, דעם פֿריהערען שאנדארם, זאָ גוט געגאנגען איזט. וועהרענד איך גאר קיינע פֿערדיענסטע האבע אונד פֿאָן אללער וועלט פֿערפֿלוכט ווערדע." — ער ווירד אלסבאלד "אויף דען שכל" קאָממען, דאס דער פֿריהערע שאנדארם עבען דעסהאלב גוט אונד גליקליך לעבען קאָננטע, וויל ער איין אויגע צודריקטע, ווענן ער איינען יודען אָהנע הויזיר-שיין אנגעטראָפֿפֿען! יא, יא, צו דיעזער איבערצייגונג ווירד אויך דער נייע שאנדארם באלד קאָממען. איך בין געוויס, דאס ווענן דער נייע שאנדארם נור ערסט איינינע "גלאזעל שנאפּס" בייא אונס אין דער "קהלה" געטרונקען האבען ווירד, דא ווירד אויך ער צו פֿערשטאנד קאָממען, וויא אדם אונד חוה, אלס זיא פֿאָן דער פֿרוכט דעם עץ הדעת גענאָססען האבען! ווייסט, דוא אונזערע חכמים זאגען, דאס דיא פֿרוכט, פֿאָן דער אדם אונד חוה גענאָססען, איינע "וויינטרויבע" געוועזען. אויך דער נייע שאנדארם ווירד דורך דען זאפֿט דער וויינטרויבע, דורך איינינע גלעזער וויין, איין גאנץ אנדערעס הערץ פֿיר אונס יודען בעקאָממען. איך זאגע דאהער, בערוהיגע דיך! לעגע דאָך דיין וויערע-גורקען-געזיכט אב. זיעהסט דוא, ווענן דוא, זאָ וויא איך, איין "למדן" וועהרעסט, דא ווירדעסט דוא נאר ניכט טרויריג ווערדען. יא, איין למדן, דער אין איינער "ישיבה" געלערנט, קאנן נאר ניכט טרויריג זיין, דא ער זיך מיט איינעם "געשיקטען דרעה" אויס אללען פֿערלעגענהייטען ציעהען קאנן!" —

ר' אבעלע קלאַטשטע היעבייא פֿראָהליך אין דיא הענדע אונד לאכטע זאָ לוסטיג אויף, אלס וועהרע עס איהם געלונגען, איינע שוועריגע שטעללע אין דער "גמרא" אָדער איינען "הארבען רמב"ם" צו לאָזען. דאָך זיין פֿריינד, מיט דעם ער שפּראך, צייגטע זיך נאָך אימממער גאנץ טהיילנאהמסלאָז, אלס העטטע ער פֿיר דיא נייסטרייכען בעמערקונגען דעם ר' אבעלע גאר קיינען זינן. אין דער טהאט וואר דערזעלבע איבער דאס מיסגעשיק מענדל גבורי'ס זאָ בעשטירצט, דאס ער קיינע לוסט האטטע, זיך מיט ר' אבעלעס "חכמות" צו בעשעפֿטיגען. דיעס ערגערטע אבער נאטירליך דען ר' אבעלע, דער אלס געוועזענער "ישיבה בחור" אונד אלס "למדן" דאָך מיט רעכט פֿאָדערן קאָננטע, דאס מאן זיינע אנזיכטען וועניגסטענס אנהאָרע. ר' אבעלע גריפֿף דאהער זיינען פֿריינד עטוואס העפֿטיג אם קראגען אונד זאגטע: "האָרסט דוא, וואס איך דיר זאגען ווערדע! וואָ "תורה" איזט, דאָרט איזט אויך "חכמה". דוא ביזט אבער איין "עם הארץ", דאהער פֿעהלט'ס דיר אויך אן פֿערשטאנד! איך זאגע דיר: דוא ביזט איין נארר, דוא ביזט איין גראָסער, געוואלטיגער נארר. זאָלל איך לעבען! דיא לייטע האבען רעכט, ווענן זיא זאגען: דוא ביזט נאר קיין מענש, דוא ביזט איין "מענגיסט!" (איין מענש, דער צו דער סעקטע דער "מענגאָניסטען" געהאָרט, דיא ניכט שפּרעכען וואָללען). יא, דיא קינדער האבען רעכט, ווענן זיא דיר אויף דער גאססע "זאלמע מענגיסט!" נאכרופֿען! באה! באה! ביזט מיר אויך איין מענש!"

מיט דיעזען וואָרטען וואַרף ר' אבעלע איינען פֿעראכטליכען בליק אויף דען אנגערעדעטען, צוקטע מיט דען שולטערן אונד צאָג זיך צוריק אין זיינע בעהויזונג, וואָ ער נאָך לאנגע איבער זיך זעלבסט שימפּפֿטע. ער קאָננטע דיעס ניכט פֿערצייהען, דאס ער, דער וועלט אונד בריית אלס "למדן" האָכגעעהרט וואר; דאס ער, דער בייא יעדער געלעגענהייט איין פֿיינעס "וואָרטעל" צור פֿערפֿיגונג האטטע, זיך דיעסמאל זאָ וויט פֿערגעססען קאָננטע, מיט איינעם זאָלך גראָבען עם הארץ אין איין געשפּרעך זיך איינצולאססען.

וואס יעדאָך דען אנגעשפּראָכענען בעטריפֿפֿט, זאָ נאהם ער דען שימפּף, דען איהם ר' אבעלע אן דען קאָפּף געשליידערט, אין שטיללער געדולד אויף. ער וואר'ס יא געוואָהנט, דאס מאן איהן וועגען זיינער צוריקגעצאָגענהייט אונד וועגען זיינער וואָרטקארגהייט איבעראלל פֿערלאכטע. וויא אָפֿט האָרטע ער הינטער זיך דען רוף דער קינדער: "זאלמע מענגיסט! זאלמע מענגיסט!" אבער ער ליטט היעבייא קיינען שמערץ. אים גרונדע גענאָממען לאג יא אין דיעזער בענעננונג ניכטס שימפּפֿליכעס. איבערדיעס האטטע ער זייט יעהער דאס אונגליק, שימפּף-בענעננונגען ערטראגען צו מיססען. פֿאָר פֿיעלען יאהרען וואורדע ער וועגען זיינער "בארטלאָזיגקייט" אונד זיינער שטיללען בעשיידענהייט ניכט אנדערס אלס "זאלמע מאר" גענאננט! ער וואר נון פֿאסט פֿראָה, דאס אים לויפֿע דער צייט דער שפּאָטט-נאמע